

---

**Aantekenen met bericht van ontvangst**

Rechtbank Den Haag  
Burgerlijk recht / handel  
Postbus 20302  
2500 EH DEN HAAG

onze ref. EB/RR/11001465  
uw ref. C/09/499763 - HA ZA 15-1273  
inzake Stichting comité N65 c.s / Staat der  
Nederlanden

E.H.P. Brans  
senioradvocaat/counsel  
t (070) 515 32 32  
f (070) 515 30 66  
ehp.brans@pelsrijcken.nl

2 augustus 2016

Edelachtbaar college,

Bij e-mail van 15 juli 2016 heeft u de Staat der Nederlanden, gedaagde in bovenvermelde procedure (hierna aangeduid als: de Staat) verzocht om, kort en bondig, schriftelijk te reageren op de akte houdende producties die Stichting Comité N65 Ondergronds Helvoirt c.s., eisers in bovenvermelde procedure (hierna aangeduid als: de Belangengroepen) op 27 juni 2016 aan uw rechtbank hebben toegestuurd. De reactie namens de Staat treft u hieronder aan.

- 1 De essentie van het geschil in de onderhavige procedure is de stelling in de dagvaarding van de Belangengroepen dat de Staat bij de beoordeling (meten en/of berekenen) van de luchtkwaliteit rond verkeerswegen, in strijd met het bepaalde in de Regeling beoordeling luchtkwaliteit 2007 (Rbl 2007) en de Europese richtlijn inzake luchtkwaliteit (2008/50/EG), niet altijd uitgaat van punten die op ten hoogste tien meter afstand van de wegrand liggen. Volgens de Belangengroepen worden op die manier overschrijdingen van de grenswaarden gemist. In de conclusie van antwoord is door de Staat een uitgebreide toelichting geven op de wijze waarop de luchtkwaliteit, ter uitvoering van genoemde richtlijn, in het kader van de NSL-monitoring, wordt beoordeeld. Onderbouwd is dat de beoordeling van de luchtkwaliteit volledig in overeenstemming is met het Europese recht en het nationale recht (hoofdstuk 2 cva).

- 2 Het toepasbaarheidsbeginsel (art. 5.19, lid 2, Wet milieubeheer) brengt met zich mee dat geen beoordeling van de luchtkwaliteit plaatsvindt:
- op locaties die zich bevinden in gebieden waartoe leden van het publiek geen toegang hebben en waar geen vaste bewoning is;
  - op bedrijventerreinen/ terreinen van inrichtingen;
  - op de rijbaan en middenberm van wegen (tenzij voetgangers normaliter toegang hebben tot de middenberm).

In de conclusie van antwoord is toegelicht dat het toepasbaarheidsbeginsel afkomstig is uit Richtlijn 2008/50/EG en dat de toepassing die daaraan door de Staat wordt gegeven in vaste jurisprudentie van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State is aanvaard (2.32 t/m 2.39 cva).

- 3 Het blootstellingscriterium (art. 22 Rbl 2007) brengt met zich mee dat meetpunten en rekenpunten alleen worden geplaatst op locaties waar personen kunnen worden blootgesteld aan luchtverontreinigende stoffen gedurende een periode die in vergelijking met de middelingstijd van de luchtkwaliteitseis die voor de betreffende stof geldt, significant is. In de conclusie van antwoord is toegelicht dat het blootstellingscriterium afkomstig is uit Richtlijn 2008/50/EG en dat de toepassing die daaraan door de Staat wordt gegeven in vaste jurisprudentie van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State is aanvaard (2.40 t/m 2.49 cva).

- 4 Op locaties waar het toepasbaarheidsbeginsel en het blootstellingscriterium niet van toepassing zijn, dient een beoordeling van de luchtkwaliteit plaats te vinden. Conform artikel 25, lid 1 j<sup>o</sup> 65 Rbl 2007 vindt deze beoordeling in het kader van de NSL-monitoring plaats op punten die niet meer dan 10 meter van de wegrand verwijderd zijn (2.50/2.51 cva).

- 5 Als productie 6 leggen de Belangengroepen een aantal uitspraken van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State over, die de stelling uit paragraaf 1.3 van de dagvaarding zouden ondersteunen dat de civielrechtelijke weg is aangewezen om hun doel te bereiken. De uitspraken zien alle op verzoeken aan gemeentes om een luchtkwaliteitplan vast te stellen als bedoeld in artikel 5.9 Wet milieubeheer. Uit de uitspraken volgt telkens dat het luchtkwaliteitplan geen besluit is in de zin van artikel 1:3 van de Algemene wet bestuursrecht en dat daarom de afwijzing van een verzoek tot het vaststellen van een luchtkwaliteitplan geen bij de bestuursrechter appellabel besluit betreft. De uitspraak van 10 december 2014 (productie 6f) was door de Belangengroepen ook al aangehaald in de dagvaarding. In de conclusie van antwoord heeft de Staat al aangegeven dat deze uitspraak ziet op de figuur van het luchtkwaliteitplan en dat uit de uitspraak geenszins volgt dat de Belangengroepen de vermeende strijdigheid van de beoordeling van de luchtkwaliteit door de Staat met de Europese en nationale regels niet in een procedure voor de bestuursrechter aan de orde kunnen stellen, zoals door de Belangengroepen wordt beweerd. Toegelicht is dat de Belangengroepen de vermeende strijdigheid aan de orde kunnen stellen middels het indienen van handhavingsverzoeken, waarop bij een afwijzende beschikking

beroep op de bestuursrechter openstaat. Daarnaast kunnen de Belangengroepen beroep instellen tegen concrete projecten en via die weg de vermeende strijdigheid aan de bestuursrechter voorleggen (4.1 t/m 4.13 cva). Al met al kunnen de Belangengroepen in een met voldoende waarborgen omklede bestuursrechtelijke procedure opkomen voor de luchtkwaliteit op het specifieke grondgebied als omschreven in hun respectievelijke statuten en is aanvullende rechtsbescherming door de burgerlijke rechter niet vereist.

- 6 De overige uitspraken die de Belangengroepen nu als productie 6 overleggen, hebben exact hetzelfde onderwerp en dezelfde uitkomst als die van 10 december 2014. De uitspraken doen niet af aan hetgeen de Staat in de conclusie van antwoord heeft betoogd. Evenmin doen de uitspraken op enige manier af aan de duidelijke uitspraken van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State zoals genoemd in de conclusie van antwoord, waarin de toepassing van het toepasbaarheidsbeginsel (2.36/2.37 cva) en het blootstellingscriterium (2.45/2.46 cva) volledig worden aanvaard.
- 7 Als productie 7 leggen de Belangengroepen over 3 brieven van het ministerie van Infrastructuur en Milieu aan de Stichting Comité N65 Ondergronds Helvoirt uit september en december 2013, alsmede het verweerschrift van de minister van Infrastructuur en Milieu uit februari 2014 inzake het beroep van die stichting tegen de startbeslissing MIRT Verkenning N65 Vught – Haaren. De Belangengroepen brengen deze stukken in verband met de brief van het Ministerie van Infrastructuur en Milieu van 25 juli 2013, waarin abusievelijk staat dat uit de Rbl 2007 volgt dat toetspunten op minimaal 10 meter van de wegrand geplaatst moeten worden. Zoals in de conclusie van antwoord (2.51) al is gezegd, betreft dit een verschrijving en is deze in de brief van het ministerie van Infrastructuur en Milieu van 5 oktober 2015 rechtgezet. De stelling van de Belangengroepen is kennelijk dat van een verschrijving geen sprake kan zijn, omdat het ministerie van Infrastructuur en Milieu in de drie overgelegde brieven en in het overgelegde verweerschrift, niet al heeft aangegeven dat in de brief van 25 juli 2013 een verschrijving was opgetreden. Die redenering kan niet gevolgd worden. Het kenmerk van een verschrijving is nu eenmaal dat de schrijver geen weet heeft van de verschrijving. Het ministerie was niet eerder op de verschrijving gewezen en kon deze dus ook niet rechtzetten.
- 8 Als productie 8 leggen de Belangengroepen een e-mail over, waarin namens de Europese Commissie wordt bevestigd dat:
- in bijlage III van Richtlijn 2008/50/EG voor beoordeling van de luchtkwaliteit punten worden voorgeschreven op ten hoogste 10 meter van de wegrand en niet op minimaal 10 meter van de wegrand;
  - waar in bijlage III van Richtlijn 2008/50/EG voor de beoordeling van de luchtkwaliteit worden uitgesloten locaties die zich bevinden in gebieden waartoe leden van het publiek geen toegang hebben en waar geen vaste bewoning is, deze vereisten als cumulatief moeten worden beschouwd.

De Staat deelt deze uitleg van Richtlijn 2008/50/EG volledig en past deze ook toe bij de beoordeling van de luchtkwaliteit. Wat het toepasbaarheidsbeginsel betreft, blijft beoordeling van de luchtkwaliteit alleen achterwege op locaties die zich bevinden in gebieden waartoe leden van het publiek geen toegang hebben én waar geen vaste bewoning is. Die eisen zijn voor de Staat dus cumulatief. Op locaties waar het toepasbaarheidsbeginsel en het blootstellingscriterium niet van toepassing zijn, liggen de beoordelingspunten in de NSL-monitoringstool, overeenkomstig Richtlijn 2008/50/EG, op niet meer dan 10 meter. Zoals hierboven bij punt 4 al is aangegeven, is dit ook voorgeschreven in artikel 25, lid 1, Rbl 2007. Er wordt niet uitgegaan van een ligging op minimaal 10 meter van de wegrand. Het bovenstaande is ook al in de conclusie van antwoord toegelicht, onder 2.50 en 2.51 (10 meter) respectievelijk 2.38 (cumulatieve criteria).

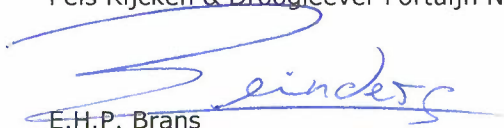
- 9 Als productie 9 leggen de Belangengroepen 4 documenten over, die betrekking hebben op de totstandkoming van Richtlijn 2008/50/EG. Volgens de Belangengroepen volgt hieruit dat het blootstellingscriterium door Nederland is geïntroduceerd, maar niet is aanvaard. Die stelling is niet juist. Bepalend is niet welke standpunten zijn ingenomen bij de voorbereiding van de richtlijn, maar wat de tekst is van de richtlijn zoals die is vastgesteld. Daaraan is de Staat gebonden en overeenkomstig de tekst ervan wordt gehandeld.
- 10 Het blootstellingscriterium is opgenomen in Bijlage III, onderdeel B, onder 1, onder a, van de richtlijn (zie 2.40 cva). Overigens volgt uit productie 9 niet dat het blootstellingscriterium door Nederland is geïntroduceerd of dat het blootstellingscriterium tijdens de voorbereiding van de richtlijn onderwerp van discussie is geweest. In producties 9a en 9b (voorbereidende handelingen door het Europees Parlement) komt wel specifiek het toepasbaarheidsbeginsel aan de orde. Daarbij worden door het Europees Parlement geen kanttekeningen geplaatst en het toepasbaarheidsbeginsel is conform het voorstel van het Europees Parlement in Bijlage III, onderdeel A, onder 2, van de richtlijn opgenomen (zie 2.32 cva).
- 11 De Staat heeft tot slot kennisgenomen van producties 10a-10e. De Staat ziet niet in wat gegeven de door de Belangengroepen in de dagvaarding neergelegde vorderingen, het belang is van de rapporten en andere stukken. Deze zijn te algemeen van aard en zien niet op hetgeen aan de orde is in deze procedure: handelt de Staat gegeven de wijze waarop deze uitvoering geeft aan richtlijn 2008/50/EG, meer specifiek de wijze van meten en berekenen van de luchtkwaliteit, onrechtmatig jegens de Belangengroepen?

datum 2 augustus 2016  
onze ref. EB/RR/11001465

5/5

Tot zover de reactie namens de Staat der Nederlanden. Een kopie van deze brief stuurde ik per gelijke post aan mr. G.C.W. van der Feltz, advocaat van de Belangengroepen.

Hoogachtend,  
Pels Rijcken & Droogleever Fortuijn N.V.



E.H.P. Brans  
R.D. Reinders